

Knud Waaben
Strafferettens specielle del
6. udgave/1. oplag
v/Lars Bo Langsted
© Karnow Group Denmark A/S, København 2014

ISBN 978 87 619 3499 4
Omslag/Grafisk tilrettelæggelse: Axel Surland, Ljungbyhed
Sats og tryk: Zeuner Grafisk A/S, Odder

Mekansk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.
Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Kort inden sin død i 2008 overdrog Knud Waaben retten til sine lærebøger i strafferet til mig. Jeg lovede ham, at den første reviderede udgave af bøgerne primært ville bygge på hans tidligere udgaver. Det løfte faldt mig let at afgive. Strafferettens almindelige del udkom i 2011, hvor jeg således indskrænkede mig til mindre, nænsomme justeringer og opdateringer. Bestemmelserne i straffelovens specielle del er imidlertid ændret ganske omfattende siden Knud Waabens seneste egen udgave i 1999. Nærværende udgave er derfor i højere grad mit ansvar, men hvor bestemmelserne er uændret, har jeg også her primært begrænset mig til opdatering, herunder naturligvis foretaget nødvendige justeringer forårsaget af senere praksis. Derudover vil jeg gerne takke vicesstatsadvokat *Lars Plum* for at have bidraget med afsnittet om menneskehandel og kapitel 11 om terrorisme. Endelig vil jeg gerne takke professor *Søren Sandfeld Jakobsen* for gode input og diskussioner.

Fejl og udeladelser i såvel ajourføringen som i øvrigt er udelukkende mit ansvar.

Januar 2014

Lars Bo Langsted

Indholdsfortegnelse

Forord 5

Kapitel 1

FORBRYDELSER MOD LIV OG LEGEME

- I. *Indledning* 15
 1. Strafferetlig beskyttelse 15
 2. Inddeling 16

- II. *Drabsforbrydelser* 17
 1. Indledning 17
 2. Forsætligt drab 18
 3. BARNEDRAB 20
 4. Drab efter begæring 21
 5. Euthanasi 23
 6. Hjælp til selvmord 25
 7. Uagtsomt drab 27

- III. *Legemsangreb* 29
 1. Oversigt 29
 2. Ordinær vold 31
 3. Kvalificeret vold 34
 4. Særlig grov vold 37
 5. Slagsmål og gengældelse af slag 37
 6. Uagtsom legemsbeskadigelse 38

- IV. *Faredelikter* 39
 1. Hensynsløs farefremkaldelse 39
 2. Hensættelse i hjælpeløs tilstand 42
 3. Uforsvarligt forhold ved barnefødsel 44
 4. Tilsidesættelse af hjælpepligter 45
 5. Farlig beruselse 47
 6. Spiritus- og promillekørsel 48

- V. *Svangerskabsafbrydelse* 50
 1. Det retspolitiske problem 50
 2. Lovregler 52

Kapitel 2

FORBRYDELSER MOD DEN PERSONLIGE FRIHED

- I. *Ulovlig tvang* 54
 1. Frihedsindgreb 54
 2. Ulovlig tvang 54
 3. Tvangsmidlerne 57
- II. *Frihedsberøvelse* 59
 1. Gerningsindholdet 59
 2. Tilregnelse 61
- III. *Menneskehandel* 62
 1. Menneskehandel i international og national belysning 62
 2. Beskyttelsesinteresse 63
 3. Gerningsindholdet 64
 4. Medvirken 65
 5. Tilregnelse 66

Kapitel 3

SEKSUALFORBRYDELSER

- I. *Indledning* 67
 1. Ny regulering 67
 2. Gerningstyper 68
 3. Kriminaliseringens grundlag 68
 4. Samleje 70
 5. Straf og særlige retsfølger 70
- II. *Voldtægt* 71
 1. Angreb på den seksuelle handlefrihed 71
 2. Anvendelse af og trussel om vold 72
 3. Anvendelse af anden ulovlig tvang m.v. 73
 4. Straffen 74
- III. *Forbrydelser mod børn og unge mennesker* 75
- IV. *Forbrydelser mod særlige persongrupper* 79
 1. Psykisk afvigende personer 79
 2. Personer i afhængighedsforhold 79
 3. Svig 81
- V. *Blufærdighedskrænkelse* 82
 1. Beskyttelsesinteresse 82
 2. De strafbare forhold 83
 3. Alderstrin og samtykke 86

- VI. *Pornografi* 87
 1. Begreb og retsudvikling 87
 2. Salg af pornografi 89
 3. Pornomodeller under 18 år 90
 4. Særligt om børnepornografi 91

- VII. *Prostitution, alfonseri, rufferi m.v.* 93
 1. Prostitution 93
 2. Alfonseri, rufferi m.v. 94

Kapitel 4

FORBRYDELSER I FAMILIEFORHOLD

- I. *Bigami* 97
 1. Kriminalisering 97
 2. De strafbare forhold 98
- II. *Incest* 100
 1. Kriminalisering 100
 2. De strafbare forhold 102
- III. *Andre delikter i familieforhold* 103
 1. Krænkelser af familieretlige pligter 103
 2. Unddragelse fra forældremyndighed 104

Kapitel 5

FORMUEFORBRYDELSER

- I. *Indledning* 107
 1. Almindelige begreber 107
 2. Berigelsesforbrydelser 110
 3. Berigelsesforsæt 113
 4. Strafferammer 116
- II. *Tyveri* 118
 1. Fuldbrydelse ved borttagelse 118
 2. Rørlig ting m.v. 119
 3. Økonomisk værdi 120
 4. Fremmed ejendom 121
 5. Varetægt 123
 6. Tilegnelse og berigelse 127
 7. Brugstyveri 128
- III. *Ulovlig omgang med hittegods* 129
 1. Hittegods 129
 2. Ting i gerningsmandens varetægt 132

- IV. *Underslæb* 133
1. Indledning 133
 2. Fremmed ting i egen varetægt 134
 3. Tilegnelse af tingen 137
 4. Betroede penge 139
 5. Forbrug af penge 142
 6. Forudbetalt vederlag 143
 7. Forsæt til tings- og pengeunderslæb 144
 8. Underslæb ved fragtelse 145
- V. *Bedrageri* 146
1. Indledning 146
 2. Vildfarelse 148
 3. Det svigagtige forhold 150
 4. Fremkaldelse af en disposition 151
 5. Retsstridigt forhold 153
 6. Vinding og tab 154
 7. Groft uagtsomt bedrageri 160
 8. Databedrageri 161
 9. Supplerende bestemmelser 163
 10. Skattesvig m.v. 167
 11. Svig vedrørende støtte- og tilskudsmidler m.v. 169
- VI. *Mandatsvig* 171
1. Hovedtyper 171
 2. Særligt om checks og dankort 175
 3. Beslægtede forhold (§ 299) 176
- VII. *Skyldnersvig* 178
1. Indledning 178
 2. Krænkelse af begrænsede rettigheder 179
 3. Unddragelse under konkurs 183
 4. Andre krænkelse af fordringshavere 184
 5. Supplerende bestemmelser 185
- VIII. *Afpresning* 186
1. Tvang ved trusler 186
 2. Vinding og tab 187
- IX. *Roveri* 189
1. Vold og trusler 189
 2. Gerningstyper 190
 3. Straffen 192
- X. *Åger* 193
1. Historisk baggrund 193
 2. Åger 194

3. Anden udnyttelse 197
 4. Forsæt 198
- XI. *Hæleri* 198
1. Indledning 198
 2. Hovedforbrydelse og hæleri 201
 3. Typer af hæleri 202
 4. Forsæt 204
 5. Straffrit underhold m.v. 205
 6. Uagtsomhed 206
 7. Udnyttelse af ågerfordringer m.v. 207

Kapitel 6

VI MENNFARLIGE FORBRYDELSER

- I. *Indledning* 210
1. Almenfare og anden fare 210
 2. Oversigt 210
- II. *Brandstiftelse* 211
1. Gerningsbeskrivelsen 211
 2. Forsættlig brandstiftelse 212
 3. Kvalificeret brandstiftelse 215
 4. Uagtsom brandstiftelse 217
- III. *Fare for ulykker* 218
1. Sprængning, trafikulykke m.v. 218
 2. Våben og eksplosivstoffer 219
 3. Angreb på trafikikkerheden 221
 4. Flykapring 222
- IV. *Narkotikaforbrydelser* 223
1. Stofmisbrug i Danmark 223
 2. Lov om euforiserende stoffer 225
 3. Straf 226
- V. *Andre sundhedsfarlige handlinger* 228
1. Forgiftning, forhandling m.v. 228
 2. Fare for smitsom sygdom 229
 3. Miljøforbrydelser 229

Kapitel 7

I RÆDSKRÆNKELSER

- I. *Indledning* 232

1. Fred og ære 232
 2. Individuel og offentlig fred 233
 3. Udviklingslinjer 234
 4. Lovreglerne og deres fortolkning 236
 5. Forsæt 237
- II. *Krænkelser af privatlivets fred* 238
1. Brud på brevhemmeligheden 238
 2. Åbning af andres gemmer 239
 3. Adgang til dataoplysninger 240
 4. Aflytning, optagelse, iagttagelse og fotografering 241
 5. Husfredskrænkelser 243
 6. Forskaffelse og udnyttelse af oplysninger 245
 7. Meddelelser om private forhold 246
 8. Krænkelser af tavshedspligt 250
- III. *Trusler, forulempelser m.v.* 251
1. Trusler 251
 2. Forulempelser 253
 3. Racediskrimination 255

Kapitel 8

ÆREKRÆNKELSER

- I. *Indledning* 257
 1. Begrebet ære 257
 2. Beskyttelse af æren 258
- II. *Typer af ærekrænkelser* 260
 1. Grundbegreber 260
 2. Sigtelser 263
 3. Ringeagtstyringer 267
 4. Fremsættelse og udbredelse 268
 5. Forsæt 269
 6. Bagvaskelse 271
- III. *Straffrihed* 271
 1. Sandhedsbevis 271
 2. Pligt eller ret til at udtale sig 274
- IV. *Straf og mortifikation* 277
 1. Påtale og straf 277
 2. Mortifikation 277

Kapitel 9

FORBRYDELSESR VEDRØRENDE DOKUMENTER, MÆRKER
OG PENGE

- I. *Indledning* 280
 1. Beskyttelsesinteresse 280
 2. Dokument 281
- II. *Dokumentfalsk* 285
 1. Falsk ved eftergørelse 285
 2. Forfalskning 289
 3. Brug af dokumentet 290
 4. Straffen for dokumentfalsk 292
- III. *Andre dokumentforbrydelser* 292
 1. Dokumentsvig 292
 2. Dokumentmisbrug 293
 3. Intellektuelt falsk 294
 4. Indgreb i bevismidler 296
- IV. *Mærkeforbrydelser* 297
 1. Mærker m.v. 297
 2. Garanti- og kontrolmærker 298
 3. Betalingsmærker 299
 4. Grænsemærker 299
- V. *Pengeforbrydelser* 299
 1. Falske penge 299
 2. De straffbare forhold 301
 3. Beslægtede delikter 302

Kapitel 10

FALSK FORKLARING, ERKLÆRING, ANKLAGE M.V.

- I. *Falsk forklaring for retten* 304
 1. Indledning 304
 2. Processuel afgrænsning 304
 3. Falsk forklaring 306
 4. Forsæt og uagtsomhed 308
 5. Sigtedes straffrihed 310
 6. Risiko for sigtelse 312
 7. Straffrihed i øvrigt: tavshedspligt 314
- II. *Falsk erklæring* 315
 1. Erklæringer på tro og love 315

Indholdsfortegnelse

2. Pligtmæssige erklæringer 316
 3. Skriftlige erklæringer 317
- III. *Falsk anklage og anmeldelse* 319
1. Falsk anklage 319
 2. Falsk anmeldelse og klagemål 323

Kapitel 11

TERROR

- I. *Terror i international og national retlig belysning* 325
 1. 1970-1980'erne 325
 2. 11. september 2001 og reaktionen derpå 326
 3. Terror 327
 4. Terrorfinansiering 328
 5. Udvidet medvirken 329
 6. 2006 fornyede overvejelser i Danmark 329
 7. »Terror« uden terrorforsæt 330
 8. Hvervning m.v. 330
 9. Træning m.v. 330
 10. Korpsforbuddet 331
- II. *Retspolitiske problemstillinger* 331

Litteratur 335

Forkortelser 340

Domsregister 341

Stikordsregister 358

Kapitel 1. Forbrydelser mod liv og legeme

I Indledning

I. *Strafferetlig beskyttelse*

Det er en af strafferettens vigtigste opgaver at værne mennesker mod fysisk overlast. Det strafferetlige værn er dog mest af en indirekte karakter. Der er kun begrænsede muligheder for direkte afværgelse af drab og vold. Politiet har bl.a. den opgave at »at forebygge strafbare forhold, forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed« (politiloven § 2 nr. 1). Når politiet får lejlighed til at gribe ind over for vold eller optøjer, modtager anmeldelse om trusler eller antræffer spritbilister ved rattet, kan det hindre, at begivenhederne udvikler sig videre. Man må også nævne den direkte skønt ofte kortvarige forebyggende virkning af at en voldsmand idømmes fængsel. Faren for alvorlig fysisk aggression kan inden for et snævert område give grundlag for tidsubestemt frihedsberøvelse. Men alt dette er dog langt fra hele meningen med at tale om et strafferetligt værn.

Den strafferetlige beskyttelse er først og fremmest knyttet til antagelsen om strafisikoens motivdannende virkning. En straffebestemmelse og dens anvendelse bidrager til at værne personer, hvis man herved reducerer de handlinger og undladelser, der forvolder døden eller indgreb i legeme eller helbred. Dette værn er ikke udtømt med straffelovens traditionelle bestemmelser om drab og vold, heller ikke når de suppleres med et lille antal relativt betydningsløse konkrete faredelikter. Lovgiveren har den mulighed at vælge kriminalisering inden for alle de forhold, hvor man finder årsager til, at mennesker dør eller kommer til skade: i trafikken eller på arbejdspladsen, under sejlsads, popt eller skydeøvelser, ved brand, omsætning af levnedsmidler eller euforiserende stoffer, forkert eller mangelfuld lægebehandling osv.

Mange typer af præventive love er af gammel oprindelse. I middel-